

УДК 338.24:656.07

JEL Classification L 91, L 92, M 21, G 32, L 25

Світлана Шуляренко, к.е.н., доцент

(в.о. завідувача кафедри фінансів, обліку і оподаткування, Національний транспортний університет)

ORCID ID 0000-0001-5421-0175

Антон Павленко

(здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, Національний транспортний університет)

ORCID ID 0009-0002-5030-9869

ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено теоретичні та прикладні аспекти формування економічного механізму забезпечення економічної стійкості транспортного підприємства. Обґрунтовано актуальність теми в умовах зростання рівня невизначеності, ризиків та впливу кризових явищ, зокрема внаслідок воєнного стану. Економічну стійкість визначено як здатність підприємства забезпечувати стабільність функціонування, ефективно використовувати ресурси та адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Доведено доцільність розробки «механізму забезпечення економічної стійкості», а не «механізму управління економічною стійкістю». Запропоновано визначення економічного механізму забезпечення економічної стійкості транспортного підприємства як сукупності взаємопов'язаних елементів, інструментів і управлінських рішень, сформульовано завдання механізму. Визначено основні елементи такого механізму (обліково-аналітичне забезпечення, зовнішні та внутрішні фактори, оцінка економічної стійкості, планово-економічний інструментарій, управління ризиками, заходи для забезпечення економічної стійкості) та розкрито їх роль у забезпеченні економічної стійкості. Систематизовано фактори впливу на економічну стійкість транспортних підприємств та обґрунтовано необхідність їх врахування при формуванні механізму забезпечення стійкості. Досліджено підходи науковців щодо оцінки економічної стійкості підприємств. Запропоновано систему показників для оцінки економічної стійкості за основними напрямками діяльності підприємства та інтегральний показник можливостей підприємства, що дозволить врахувати не лише поточний стан, але й потенціал розвитку та протидії кризовим явищам. Запропоновано комплекс заходів забезпечення економічної стійкості в розрізі фінансової, виробничо-технічної, кадрової, організаційно та маркетингових складових. Застосування заходів забезпечить підприємству оптимальні показники платоспроможності та рентабельності, підвищить ефективність використання ресурсів та забезпечить безперерйність транспортного процесу, високу продуктивність праці та якість послуг, підвищить ефективність управління та адаптивність підприємства до змін.

Ключові слова: економічна стійкість, механізм, елементи механізму, забезпечення економічної стійкості, обліково-аналітичне забезпечення, оцінка економічної стійкості, транспортне підприємство.

© Шуляренко С.М., Павленко А.П., 2026

Постановка проблеми. Транспортний сектор відіграє ключову роль у функціонуванні національної економіки, забезпечуючи переміщення ресурсів і товарів, безперервність виробничих процесів, територіальну інтеграцію регіонів, мобільність населення. Від рівня розвитку та стабільності транспортної системи залежить ефективність діяльності підприємств усіх галузей.

Сучасні виклики, як от повномасштабна військова агресія російської федерації проти України, суттєво підсилюють значення транспортних підприємств. Вони відіграють важливу роль не лише у забезпеченні господарських процесів, а й у виконанні ключових завдань державного рівня: організації перевезень гуманітарної допомоги, евакуації населення, постачанні критично необхідних ресурсів, підтримці обороноздатності країни. Водночас транспортна галузь зазнає значного негативного впливу внаслідок руйнування інфраструктури, втрати рухомого складу, порушення логістичних ланцюгів, зростання витрат на паливно-енергетичні ресурси, а також підвищення рівня ризиків господарської діяльності.

В таких умовах проблема забезпечення економічної стійкості транспортних підприємств набуває особливої актуальності. Економічна стійкість визначає здатність підприємства зберігати стабільність функціонування, ефективно використовувати ресурси, адаптуватися до змін зовнішнього середовища та протистояти кризовим явищам. Для транспортних підприємств ця категорія має своєрідні риси, оскільки в кожній її складовій потрібно оцінити стан і динаміку параметрів, вплив зовнішніх і внутрішніх факторів та задіяти відповідні інструменти забезпечення економічної стійкості.

Суттєве зростання рівня невизначеності, ризиків і загроз війни обумовлює необхідність формування ефективного економічного механізму забезпечення економічної стійкості транспортних підприємств. Такий механізм повинен враховувати галузеві особливості роботи транспорту, інтегрувати інструменти ризик-менеджменту, антикризового регулювання, обліково-аналітичного забезпечення та стратегічного планування в єдину систему управління стійкістю і одночасно бути адаптивним, гнучким та здатним оперативно реагувати на зміни середовища функціонування підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика економічної стійкості підприємств різних галузей є однією з ключових у сучасній економічній науці та активно досліджується вітчизняними науковцями, такими як: Плесняєва С.М., Ткаченко С.М., Галюк Л.І., Прокопчук О.А., Савченко М., Закорко П.П. та Бреус В.Є., Ястремська О.М. та Ястремська О.О., Соловійов І.О. та Юрченко А.Ю., Череп А.В., Матушевська О.А. та Каткова Н.В., Сарай Н. Їх праці присвячені визначенню сутності економічної стійкості, її складових, факторів впливу, методів оцінювання.

Вагомий внесок у розвиток теоретичних підходів до трактування економічної стійкості транспортних підприємств зробили такі науковці, як Кірдіна О.Г., Стешенко О.Д. та Рязанов А.В. [1] і Шинкарук О. [2]. Зокрема колектив авторів визначає економічну стійкість транспортних підприємств України в умовах багатофакторної кризи «як здатність компаній адаптуватися до зовнішніх і внутрішніх ризиків, забезпечувати безперервність операцій, підтримувати фінансову стабільність та здійснювати стратегічний розвиток попри воєнні, економічні та інфраструктурні виклики» [1, с. 302]. Схожі акценти у визначенні економічної стійкості транспортного підприємства робить і інший автор, який сформулював його наступним чином: «економічна стійкість транспортного підприємства визначається як здатність забезпечувати збереження цілісності економічного потенціалу, безперервність функціонування та досягнення стратегічних цілей шляхом гнучкої трансформації ресурсної структури, бізнес процесів і управлінських механізмів відповідно до дії різномісних кризових факторів» [2, с. 366]. З'ясування теоретичних аспектів дозволило науковцю запропонувати концептуальну схему формування економічної стійкості транспортного підприємства в умовах системних криз, у межах якої взаємопов'язаними елементами є:

кризове зовнішнє середовище, внутрішній економічний потенціал, адаптивні управлінські механізми та стратегічні орієнтири розвитку [2, с. 367].

Виділимо два напрямки досліджень з тематики статті: автори Череп А.В., Матушевська О.А. та Каткова Н.В. [3] і Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З. та Алещенко В.І. [4] визначають елементи і пропонують механізми забезпечення економічної стійкості підприємства, а Торохтій Б.Г. і Красноруцький О.О. [5] розробляють концепцію механізму управління економічною стійкістю аграрного підприємства, заснованого на інтегрованому системно-адаптивному методичному підході. Вважаємо, що більш обґрунтованим є застосування поняття і формування «механізму забезпечення економічної стійкості». Категорія «управління» передбачає переважно вплив на вже сформовані процеси, тоді як «забезпечення» має ширший зміст і охоплює не лише управлінські дії, але і створення умов, ресурсного підґрунтя, інституційних передумов та інструментів для досягнення і підтримки стійкого стану підприємства. Забезпечення економічної стійкості передбачає превентивний характер діяльності, орієнтацію на запобігання кризовим явищам, формування адаптаційного набору заходів та підвищення резильєнтності підприємства до зовнішніх загроз, що є особливо актуальним в умовах воєнного стану.

Таким чином, недостатній рівень розробки теоретико-методичних засад формування економічного механізму забезпечення економічної стійкості саме транспортних підприємств, а також необхідність врахування сучасних викликів і ризиків обумовлюють доцільність подальших наукових досліджень у цьому напрямку.

Метою статті є поглиблення теоретичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо формування економічного механізму забезпечення економічної стійкості транспортних підприємств в умовах змін внутрішнього та зовнішнього середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Механізм забезпечення економічної стійкості транспортного підприємства визначимо як сукупність взаємопов'язаних елементів, методів, інструментів та управлінських рішень, що спрямовані на підтримку стабільного розвитку підприємства, ефективне використання ресурсів і адаптацію до змін внутрішнього і зовнішнього середовища.

До основних завдань економічного механізму забезпечення економічної стійкості транспортних підприємств відносяться:

- забезпечення ефективного управління фінансовими і матеріальними ресурсами;
- формування системи оцінки та моніторингу рівня економічної стійкості;
- виявлення негативних тенденцій у діяльності підприємства та розробка превентивних заходів;
- оптимізація витрат, забезпечення позитивного фінансового результату та підвищення рентабельності;
- розробка інструментів адаптації до змін ринку транспортних послуг;
- забезпечення інформаційної та аналітичної підтримки управлінських рішень;
- формування механізмів ризик-менеджменту та антикризового регулювання.

Основні елементи механізму, їх зміст та роль у забезпеченні економічної стійкості транспортного підприємства визначені і представлені в табл. 1.

Запорукою формування ефективного механізму забезпечення економічної стійкості транспортного підприємства є її об'єктивна оцінка. Оцінка економічної стійкості дозволяє визначити поточний стан підприємства, рівень його стабільності за характерними показниками, наявні ризики, а також слугує основою для розробки відповідних управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності.

У науковій літературі значна увага приділяється методичним підходам до оцінки економічної стійкості. Дослідники пропонують використовувати коефіцієнтний підхід, методи інтегральної оцінки, бальне оцінювання, експрес-аналіз [3, 7, 8, 9].

Група авторів пропонують визначати економічну стійкість за показниками-індикаторами в розрізі фінансової, виробничо-технічної, ринкової, кадрової та екологічної стійкості шляхом адаптивної згортки. Для кожного показника визначають його вид (min або max), бажану динаміку (збільшення або зменшення) та характер впливу на економічну стійкість (позитивний чи негативний). Після визначення фактичних значень показників їх відносять до групи, які знижують або підвищують рівень економічної стійкості. Далі визначають узагальнюючі показники за групою часткових показників, що підвищують рівень економічної стійкості і за групою часткових показників, що знижують її. На останньому етапі визначається загальний інтегральний показник рівня економічної стійкості, кількісні значення якого інтерпретуються за шкалою з 6-ти рівнів стійкості – від надвисокої до кризової [3].

Таблиця 1. Основні елементи механізму забезпечення економічної стійкості (ЕК) транспортного підприємства

Елемент механізму	Зміст	Роль у забезпеченні економічної стійкості
1) обліково-аналітичне забезпечення	Єдина цифрова платформа з інтегрованими ERP-модулями, методикою Activity-Based Costing, IoT-метриками, застосування факторних і сценарних моделей у поєднанні з включенням ESG-параметрів до системи звітності, запровадження ризик-матриць та real-time дашбордів	Основа для оцінки економічної стійкості та прийняття управлінських рішень
2) зовнішні та внутрішні фактори	Зовнішні фактори (економічне середовище; правове регулювання, конкуренція на ринку, технологічні зміни); внутрішні фактори (фінансовий стан підприємства; організаційна структура; кадровий потенціал)	Визначають умови діяльності підприємства, ідентифікують ризики, формують основу для розробки управлінських і адаптаційних заходів
3) оцінка ЕК	Аналіз фінансової стійкості (ліквідність, платоспроможність, ВОК, структура активів, обсяги резервів), оцінка виробничого потенціалу (завантаженість рухомого складу, технічний стан, енергоефективність, екологічність), аналіз ринкової позиції та конкурентоспроможності, оцінка ризиків та зовнішніх загроз	Результати оцінки формують основу для вибору заходів з підвищення ефективності управління та забезпечення ЕК
4) планово-економічний інструментарій	Стратегічне та оперативне планування, бюджетування, прогнозування доходів і витрат, моделювання сценаріїв розвитку підприємства, формування тарифної політики з урахуванням витрат на перевезення та ринкових умов, планування маршрутів і графіків руху, формування інвестиційних програм оновлення основних засобів	Порівняння планових і фактичних показників дозволяє оцінювати ефективність діяльності, виявляти відхилення, коригувати управлінські рішення
5) управління ризиками та антикризове регулювання	Ідентифікація фінансових, операційних і ринкових ризиків, їх мінімізація (страхування транспорту та відповідальності, диверсифікація маршрутів, видів транспорту, формування резервів на ремонт та ТО)	Дозволяє розробити превентивні заходи, знизити невизначеність
6) заходи для забезпечення ЕК	Фінансові, виробничо-технічні, кадрові, організаційні, маркетингові заходи	Практична реалізація механізму

Джерело: сформовано авторами на основі [3, 4, 5, 6]

Бурбело О.А. та Носкова С.А. запропонували методику оцінки економічної стійкості підприємств, що базується на процедурах моделювання: «суть підходу полягає в порівнянні реальних показників господарської діяльності виробничої системи з ідеально можливими (плановими, очікуваними), які формуються на основі аналізу діяльності підприємства і прогнозних оцінок основних параметрів його функціонування. Порівняння відбувається через згортку всіх розрахункових показників в єдиний інтегральний показник, названий результативністю роботи» [7, с. 285].

Закорко П.П. і Бреус В.Є. обґрунтовують застосування інтегрального підходу до оцінки економічної стійкості, який охоплює показники, що оцінюють усі аспекти діяльності підприємств, в тому числі й рівня організаційної культури. Автори наводять перелік показників за групами показників-індикаторів фінансової, виробничої, маркетингової та інвестиційно-інноваційної стійкості. Визначення ваги часткових показників пропонують здійснювати експертним методом [8].

Ястремська О.М. і Ястремська О.О. розробили і здійснили апробацію методичного підходу з кількісного оцінювання економічної стійкості, який побудовано з використанням методів багатовимірного факторного і кластерного аналізу (для обґрунтування мінімально достатньої системи показників), методу адитивної згортки для розрахунку інтегрального показника економічної стійкості підприємств. Для обчислень автори використали спеціалізоване статистичне програмне забезпечення – інтегровану систему STATISTICA 12.0, що свідчить про складність, але і достовірність результатів запропонованого підходу [9].

Кожен із зазначених підходів має свої переваги та може бути ефективно застосований, особливо в умовах цифровізації та автоматизації аналітичних розрахунків. Водночас для транспортних підприємств оцінка економічної стійкості повинна враховувати галузеву специфіку, зокрема техніко-експлуатаційні та логістичні показники (табл. 2).

Таблиця 2. Система показників оцінки економічної стійкості транспортного підприємства

Напрямок оцінки	Показники	Характеристика
Фінансова стійкість	Коефіцієнт ліквідності	Здатність підприємства виконувати поточні зобов'язання
	Платоспроможність	Рівень фінансової незалежності
	Власний оборотний капітал	Наявність власних ресурсів для фінансування діяльності
	Структура активів	Співвідношення оборотних і необоротних активів
	Обсяги створених резервів	Для погашення збитків, фінансування непередбачуваних витрат власними джерелами
Виробничий потенціал	Завантаженість рухомого складу	Рівень використання транспортних засобів
	Технічний стан	Ступінь зношеності та готовності техніки
	Енергоефективність	Раціональність використання паливно-енергетичних ресурсів
	Екологічність	Вплив діяльності на навколишнє середовище
Ринкова позиція	Частка ринку	Конкурентне становище підприємства
	Обсяг перевезень	Попит на послуги підприємства
	Конкурентоспроможність	Здатність витримувати конкуренцію
Ризики та загрози	Рівень ризиків	Імовірність негативних впливів
	Зовнішні загрози	Вплив макроекономічних і воєнних чинників

Джерело: сформовано авторами на основі [3, 7, 8, 9]

Оцінка економічної стійкості транспортного підприємства може включати аналіз фінансової стійкості (ліквідності, платоспроможності, власного оборотного капіталу, структури активів), оцінку виробничого потенціалу (завантаженості рухомого складу, технічного стану, енергоефективності, екологічності), аналіз ринкової позиції та конкурентоспроможності, оцінку ризиків та зовнішніх загроз.

Крім того оцінка економічної стійкості транспортного підприємства повинна доповнюватися аналізом його потенційних можливостей адаптації до змін зовнішнього середовища. На відміну від традиційних показників, які відображають поточний стан підприємства, оцінка можливостей характеризує його здатність до відновлення, розвитку та протидії кризовим явищам. Зокрема доцільно оцінити: можливість підприємства отримати зовнішнє фінансування (кредити, придбання транспортних засобів в лізинг, гранти, міжнародну допомогу, страхове відшкодування), наявність на ринку праці необхідних для транспортної галузі фахівців, здатність швидко замінити працівників необхідних професій, здатність швидко оновити транспортні засоби (наявність аналогів на ринку: нових, б/у, терміни очікування техніки, можливості взяти в оренду транспортні засоби, змінити маршрути доставки, перейти на інші види транспорту, залучити конкурентів/суміжні види транспорту для надання вчасної і повної транспортної послуги. Для оцінки таких можливостей можна також застосувати систему індикаторів із подальшим їх нормуванням та інтеграцією в узагальнюючий показник потенціалу. Отриманий інтегральний показник можливостей може бути використаний як самостійний аналітичний індикатор або як складова загальної оцінки економічної стійкості.

Результати комплексної оцінки економічної стійкості транспортного підприємства формують інформаційну основу для вибору та обґрунтування заходів щодо підвищення ефективності управління, зниження ризиків та забезпечення стабільного функціонування підприємства в умовах змін внутрішнього та зовнішнього середовища.

Заходи забезпечення економічної стійкості транспортних підприємств доцільно розглядати в розрізі основних її складових, зокрема фінансової, виробничо-технічної, кадрової, організаційної та маркетингової (табл. 3). Такий підхід дозволяє комплексно охопити всі напрями діяльності підприємства та забезпечити узгодженість управлінських рішень.

Запропонована система заходів забезпечення економічної стійкості транспортних підприємств відображає комплексний підхід до управління їх діяльністю в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Кожна складова економічної стійкості має власний інструментарій впливу, однак їх ефективність досягається лише за умови узгодженого та системного застосування. Так, фінансові заходи спрямовані на забезпечення платоспроможності, рентабельності та фінансової незалежності підприємства, що формує основу його стабільного функціонування. Виробничо-технічні заходи дозволяють підвищити ефективність використання ресурсів, знизити витрати та забезпечити безперервність транспортного процесу. Кадрова складова відіграє важливу роль у формуванні інтелектуального та трудового потенціалу підприємства, що безпосередньо впливає на продуктивність і якість надання послуг. Організаційні заходи забезпечують оптимізацію внутрішніх процесів, підвищення ефективності управління та адаптивність підприємства до змін. Маркетингові заходи, у свою чергу, спрямовані на зміцнення ринкових позицій, підвищення конкурентоспроможності та розширення клієнтської бази.

Висновки та пропозиції. Формування економічного механізму забезпечення економічної стійкості транспортного підприємства є необхідною умовою його ефективного функціонування в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Такий механізм забезпечує інтеграцію різних елементів управління, включаючи обліково-аналітичне забезпечення, систему оцінки, планово-економічний інструментарій, управління ризиками та комплекс заходів впливу. Економічна стійкість транспортного підприємства формується під

впливом сукупності внутрішніх і зовнішніх факторів та потребує постійного моніторингу і адаптації управлінських рішень. Важливе значення має комплексна оцінка рівня економічної стійкості, яка виступає інформаційною основою для формування ефективних управлінських заходів. Запропонована система заходів за складовими економічної стійкості дозволяє забезпечити збалансований розвиток підприємства, підвищити ефективність використання ресурсів та зміцнити його конкурентні позиції на ринку транспортних послуг.

Таблиця 3. Заходи забезпечення економічної стійкості транспортних підприємств

Складова економічної стійкості	Заходи	Очікуваний результат
Фінансова	Раціональне використання ресурсів, оптимізація виробничих витрат, впровадження Lean-менеджменту	Зменшення витрат, збільшення фінансових результатів
	Оптимізація грошових потоків (синхронізація надходжень і витрачань грошових коштів, впровадження ERP-систем, бюджетування)	Забезпечення збалансованості грошових потоків
	Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю	Підвищення платоспроможності
	Залучення інвестицій, грантів та кредитних ресурсів (державних програм) для оновлення активів	Розширення фінансових можливостей та модернізація
	Формування резервів	Підвищення стійкості
Виробничо-технічна	Оновлення рухомого складу	Підвищення ефективності перевезень, зменшення витрат
	Підвищення ефективності технічного обслуговування та ремонту	Зменшення простоїв і витрат
	Впровадження енергозберігаючих технологій	Зниження експлуатаційних витрат
	Впровадження GPS-моніторингу та телематики	Оптимізація контролю та використання транспорту
Кадрова	Підвищення кваліфікації персоналу	Зростання продуктивності праці
	Удосконалення системи мотивації	Підвищення зацікавленості працівників
	Забезпечення стабільності кадрового складу	Зниження плинності кадрів
Організаційна	Оптимізація маршрутної мережі	Підвищення ефективності перевезень
	Поліпшення логістичних процесів	Скорочення витрат і часу доставки
	Удосконалення системи управління персоналом	Підвищення ефективності управління
Маркетингова	Підвищення якості транспортних послуг	Зростання конкурентоспроможності
	Формування лояльності клієнтів	Збільшення обсягів перевезень
	Розширення ринків збуту	Диверсифікація діяльності

Джерело: сформовано авторами на основі [3, 6, 10, 11]

У подальших дослідженнях доцільно зосередитись на розробці методичного підходу до оцінки економічної стійкості транспортних підприємств із урахуванням галузевої специфіки та оцінки адаптаційних можливостей. Особливої актуальності набуває формування інтегральних показників оцінки, які дозволять узагальнити вплив різних факторів і

забезпечити об'єктивність результатів аналізу. Крім того, перспективним напрямом є вдосконалення інструментів цифровізації оцінювальних процесів та використання сучасних аналітичних моделей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кірдіна О.Г., Стешенко О.Д., Рязанов А.В. Економічна стійкість транспортних підприємств України в умовах багатофакторної кризи. *Економічний простір*. № 207 (2025). С. 299-304. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.207.299-304>.
2. Шинкарук О. Економічна стійкість транспортних підприємств як адаптивна характеристика розвитку в кризових умовах. *Economic Synergy* № 4 (2025). С. 356-372. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2025-4-25>.
3. Череп А.В., Матушевська О.А., Каткова Н.В. Економічна стійкість суднобудівних підприємств: сутність, оцінка, механізм забезпечення: монографія. Миколаїв: НУК, 2017. 176 с. URL: <https://rep.nuos.edu.ua/server/api/core/bitstreams/86c55d60-9716-44b6-83e7-94f55681a12d/content>.
4. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З., Алещенко В.І. Стратегічне управління як елемент організаційно-економічного механізму забезпечення економічної стійкості підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 12. С. 30-34. DOI: [10.32702/2306-6806.2021.12.30](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.12.30).
5. Торохтій Б.Г., Красноручський О.О. Механізм управління економічною стійкістю аграрного підприємства. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. Том 6. № 2. С. 274-279. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2021-2-34>.
6. Шуляренко С., Павленко А. Особливості механізму забезпечення економічної стійкості транспортного підприємства. Управління та адміністрування в умовах протидії гібридним загрозам національній безпеці: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 25-26 листопада 2025 року). К.: НТУ, ХНУРЕ, МНТУ. 2025. 800 с. С. 306-308. URL: https://drive.google.com/file/d/1tF_7g4M8LkFNSQ0e5OTwYOBjP6cXAaMz/view.
7. Бурбело О.А., Носкова С.А. Оцінка економічної стійкості підприємства. *Економіка та суспільство*, № 14 (2018):. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/40.pdf.
8. Закорко П.П., Бреус В.Є. Оцінка економічної стійкості підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. Вип. 13, 2017. С. 464-467. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/76.pdf.
9. Ястремська О.М., Ястремська О.О. Поняття економічної стійкості підприємства та її кількісне оцінювання. *Бізнес Інформ*. 2020. № 11. С. 220-230. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-220-230>.
10. Галюк Л.І. Забезпечення економічної стійкості газорозподільних підприємств. Моделювання регіональної економіки. 2010. № 1. С. 333-337. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Modre_2010_1_42.
11. Яремко І.Й., Глушко О.В. Інтелектуальний капітал як чинник забезпечення економічної стійкості машинобудівного підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2014. № 794. С. 109-114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2014_794_17.

REFERENCES

1. Steshenko O., Riazanov V. (2025). Economic resilience of ukrainian transport enterprises under a multifactor crisis. *Economic space*, vol. 207. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.207.299-304>.
2. Shynkaruk O. Economic stability of transport enterprises as an adaptive characteristic of development in crisis conditions. *Economic Synergy* No. 4 (2025). DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2025-4-25>.
3. Cherep, A.V., Matushevskaya, O.A., & Katkova, N.V. (2017). Economic stability of shipbuilding enterprises: essence, assessment, and mechanism of provision. Mykolaiv: Admiral Makarov National University of Shipbuilding. 176 p. URL: <https://rep.nuos.edu.ua/server/api/core/bitstreams/86c55d60-9716-44b6-83e7-94f55681a12d/content>.
4. Grynko, T., Hvinashvili, T. and Aleshchenko, V. (2021), "Strategic management as an element of organizational and economic mechanism to ensure economic sustainability of the enterprise", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 12, pp. 30-34. DOI: [10.32702/2306-6806.2021.12.30](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.12.30).
5. Torokhtii B., Krasnorutsky O. Mechanism of management of economic sustainability of agricultural enterprise. *Ukrainian Journal of Applied Economics*. 2021. Volume 6. No. 2, pp. 274-279. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2021-2-34>.
6. Shuliarenko, S., & Pavlenko, A. (2025). Features of the mechanism for ensuring the economic stability of a transport enterprise. Materials of the sixth international scientific and practical conference «Management and administration responses to hybrid threats» (Kyiv, November 25-26, 2025) (pp. 306-308). Kyiv: NTU, KhNURE, MNTU. URL: https://drive.google.com/file/d/1tF_7g4M8LkFNSQ0e5OTwYOBjP6cXAaMz/view.

7. Burbelo O.A., Noskova S.A. Assessment of the economic sustainability of the enterprise. No. 14 (2018): Economy and Society. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/40.pdf.
8. Zakorko P.P., Breus V.E. estimation of economic sustainability of the enterprise. Economy and Society. No. 13 (2017), pp. 464-467. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/76.pdf.
9. Iastremska O.M., Iastremska O.O. The Concept of Economic Sustainability of Enterprise and Its Quantitative Assessment. Business Inform. No.11 (2020), pp.220-230. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-220-230>.
10. Haliuk, L.I. Ensuring the economic stability of gas distribution enterprises. Modeling of Regional Economy, No. 1 (2010) pp.333-337. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Modre_2010_1_42.
11. Yaremko I.Y., Hlushko O.V. Intellectual capital as a factor in ensuring economic stability of engineering enterprise. Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Management and Entrepreneurship in Ukraine: Stages of Formation and Problems of Development, No. 794 (2014), pp.109-114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2014_794_17.

*Svitlana Shuliarenko, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
(Acting Head of Finance, Accounting and Taxation Department, National Transport University)*

*Anton Pavlenko,
(Postgraduate, National Transport University)*

FORMATION OF THE ECONOMIC MECHANISM FOR ENSURING THE ECONOMIC SUSTAINABILITY OF TRANSPORT ENTERPRISE

The article examines the theoretical and applied aspects of forming an economic mechanism for ensuring the economic sustainability of a transport enterprise. The relevance of the topic is substantiated in the context of increasing uncertainty, risks, and the impact of crisis phenomena, particularly due to martial law conditions. Economic sustainability is defined as the ability of an enterprise to ensure stable operation, efficiently use resources, and adapt to changes in the external environment. The expediency of developing an “economic sustainability ensuring mechanism” rather than an “economic sustainability management mechanism” is justified. The definition of the economic mechanism for ensuring the economic sustainability of a transport enterprise is proposed as a set of interconnected elements, tools, and managerial decisions, and the objectives of the mechanism are formulated. The main elements of such a mechanism are identified, including accounting and analytical support, external and internal factors, assessment of economic sustainability, planning and economic instruments, risk management, and measures to ensure economic sustainability. Their role in ensuring economic sustainability is revealed. The factors influencing the economic sustainability of transport enterprises are systematized, and the necessity of their consideration in the formation of the sustainability mechanism is substantiated. Scientific approaches to the assessment of enterprise economic sustainability are analysed. The author proposes a system of indicators for assessing economic sustainability across the main areas of enterprise activity, as well as an integral indicator of enterprise capabilities, which makes it possible to take into account not only the current state but also the potential for development and resilience to crisis phenomena. A set of measures to ensure economic sustainability is developed within the framework of financial, production and technical, personnel, organizational, and marketing components. The implementation of these measures will ensure optimal solvency and profitability indicators, increase the efficiency of resource utilization, ensure the continuity of the transport process, enhance labor productivity and service quality, and improve management efficiency and the enterprise’s adaptability to environmental changes.

Keywords: *economic sustainability, mechanism, components of the mechanism, ensuring economic stability, accounting and analytical support, estimation of economic sustainability, transport enterprise.*

Стаття надійшла до видання 10.02.2026

Стаття прийнята до друку після рецензування 02.03.2026

Стаття опублікована 20.04.2026